

Білан О. Л.,
викладач економічних дисциплін,
ВСП «Фаховий коледж інформаційних
технологій та землевпорядкування
Національного авіаційного
університету», м. Київ

АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ ВИКОРИСТАННЯ ПІДРУЧНИКІВ З МЕТОЮ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКЛАДАННЯ ТА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У СТУДЕНТІВ

Стрімкий розвиток сучасних технологій, збільшення кількості інформаційних джерел, зростання впливу зовнішніх засобів масової інформації на формування навичок та професійних компетентностей студентів вплинули на появу такої проблеми, як недовіра та зухвале відношення студентів до підручників та інших паперових засобів інформації.

Поняття “компетентність” (лат. *competens* – відповідний, здібний) означає коло повноважень тої чи іншої особи; яке залежить від володіння знаннями, досвідом у певній галузі. Компетентність визначає рівень професіоналізму особистості, а її досягнення відбуваються через здобуття нею необхідних компетенцій, що є метою професійної підготовки фахівців [1, с. 23].

Переважаюча частина викладачів вважає, що сьогодні, щоб студент став кваліфікованим спеціалістом, вже недостатньо надати йому лише суму знань та навичок. Серед викладачів переважає усвідомлення факту, що сьогодні студенту для того, щоб він міг справитися із роботою, необхідні інші навички.

На цьому етапі розвитку суспільства та безпосередньо системи освіти активно впроваджуються та використовуються різноманітні інформаційні джерела, такі як інтернет-ресурси, відеолекції, презентації, інтерактивні заняття та багато іншого, що впливає на негативне ставлення до використання підручників, які називають застарілими та «нудними». Але більшість педагогів та викладачів з цим не погоджуються та мають рацію.

По-перше, вплив на формування професійної компетенції студента мають не лише практичні навички, спрямовані на розуміння студентом аспектів своєї майбутньої професії, велике значення мають теоретичні знання. Саме на теорії будується база, яку учень зможе практично застосувати. Ефективність викладання багаторазово підвищується при вмінні рівномір-

но та збалансовано розподілити теоретичну та практичну частину навчання студента. Та незважаючи на існування новітніх технологічних засобів, друкований варіант донесення інформації залишається основним теоретичним джерелом.

По-друге, підручники дають змогу студенту обробляти необхідну інформацію не лише одним методом сприйняття. Наприклад, відеолекції дозволяють учню лише прослухати необхідні данні, можливо побачити наочно якісь аспекти, але не кожен студент здатен сприймати тільки звукову чи зорову інформацію. Підручники, на противагу іншим джерелам, охоплюють кожен із способів отримання інформації: текст можливо читати як вголос, задіючи слухові рецептори, сприймати очима, використовуючи фотографічну пам'ять, обирати головне, структуруючи інформацію, яка запам'ятовується на довгостроковий термін [3, с. 28].

Зважаючи на існування таких переваг використання підручників у формуванні професійних компетентностей студентів, виникає питання: «Чому ж в сучасну систему освіти додають все більшу кількість новітніх засобів інформаційних джерел, замість звичних та змістовних підручників?»

Відповідь на це запитання виникає в результаті аналізу безпосередньо освітньої системи сьогодення. Якщо не враховувати фактор сучасного стану суспільства і його вимог до фахівця, неможливо розробляти теоретичні й практичні аспекти його професійного розвитку чи формувати специфіку навчального предмета.

Протягом останніх років спостерігається стрімкий розвиток суспільства, науки, економіки та більшості інших аспектів, пов'язаний з технологічним прогресом та інформаційною революцією. Такий розвиток подій потребує від молодих спеціалістів та фахівців більшої кількості знань, навичок та вмінь.

Але чи здатні існуючі підручники задовольнити ці вимоги? На сьогоднішній день більшість друкованої літератури, яка використовується під час навчання та підготовки студентів, є застарілою. Звісно, є стала теоретична інформація, яка залишається незмінною, оскільки є основою тої чи іншої галузі знань, але методи використання теорії постійно змінюються у зв'язку з необхідністю відповідності інформації сучасному світу. У більшості вищих навчальних закладів на полицях бібліотек лежать підручники, які не відповідають модульній структурі освітнього процесу, які вже пережили свій фізичний і моральний вік, відпущений їм за нормами, а керівництво навчальних закладів змушене налагоджувати видання чисельних методичок, курсів лекцій, конспектів власного виробництва, щоб хоч частково перекрити тотальний дефіцит необхідної навчальної літератури.

Швидке старіння професійних знань та новітні тенденції розвитку вищої освіти (за даними експертів, щороку оновлюється 5 % теоретичних і 20 % професійних знань, вимагають від навчальної літератури відповідності [3, с. 35].

Отже, проблема використання підручників під час викладання та формування професійних компетентностей студентів полягає в їх застарілості та невідповідності вимогам сучасного світу. Матеріали, які були видані десятки років назад, не можуть в повній мірі задовольнити потреби педагогіки сьогодення, тому викладачі й мають залучати до навчального процесу велику кількість інформаційних джерел.

Вирішення цієї проблеми можливе за часткового чи повного оновлення навчальної літератури, шляхом видання нових підручників та методичних матеріалів, які будуть розроблені спеціалістами в різних галузях з врахуванням вимог сучасних професій.

Ураховуючи те, що нині розробляються та широко використовуються мультимедійні програмно-педагогічні продукти, створення нової навчальної літератури не має викликати особливих складностей, але потребує цілеспрямованого фінансування та створення команди професіоналів. Підручники, які будуть містити теоретичну та методологічну інформацію, яка відповідає сучасним потребам, зможуть забезпечити студентів та викладачів необхідним навчальним матеріалом та сприятимуть формуванню професійних компетентностей молодих спеціалістів.

Прийшов час корінних змін політики в області освіти, яка повинна розбудовуватися на компетентнісній основі. Усі теоретичні джерела подання студентам та учням інформації мають бути розроблені таким чином, щоб на практиці не відчувалось недостатності професійної компетентності.

Таким чином, у сучасних умовах виявляється необхідність оновлення вищої економічної освіти, внесення змін у її організацію й зміст. Використання підручників при формуванні професійних компетентностей студентів залишається основним засобом подання інформації, яке потребує термінового вдосконалення та оновлення, оскільки не відповідає вимогам сучасного суспільства.

Список використаних джерел

1. Антонюк Л. Л., Василькова Н. В., Ільницький Л. О. Компетентісний підхід у вищій освіті: світовий досвід. Київ : КНЕУ, 2016. 61 с.
2. Гушлевська І. Поняття компетентності у вітчизняній та зарубіжній педагогіці. *Шлях освіти*. 2016. № 3. С. 22–24.

3. Зубик Л. В. Формування професійних компетентностей майбутніх бакалаврів з інформаційних технологій у процесі вивчення фахових дисциплін. URL: www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi.../cgiirbis_64.exe
4. Михасюк К. В. «Формування професійної компетентності майбутніх бухгалтерів у процесі навчально-виробничої практики в коледжах економічного профілю»: дис. ... канд. ... наук. Рівне, 2016.
5. Вознюк О. Позитивні та негативні тенденції розвитку світової освіти. *Нові технології навчання: зб. наук. праць. ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»*. Київ, 2019. Вип. 92. С. 52–59.